

Kryteria oceniania z języka polskiego dla programu

„Słowa na czasie”

Klasa II

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zamiłowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy;
- bezbłędnie wypowiada się ustnie i pisemnie - jego wypowiedzi cechują się dojrzałością myślenia;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy drugiej gimnazjum.

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki

- opanował i posługuje się pojęciami historyczno – literackimi wyszczególnionymi w programie nauczania;
- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnorodnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym;
- biegle dokonuje przekształceń tekstu literackiego (np. streszczenie, opis, opowiadanie);
- redaguje charakterystykę postaci, charakterystykę porównawczą, umiejętnie wprowadzając cytaty z utworu literackiego, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera;
- samodzielnie przeprowadza i redaguje wywiad na określony temat;
- samodzielnie redaguje sprawozdanie z wydarzeń z życia, lektury;
- samodzielnie i poprawnie redaguje plan rozprawki, rozprawkę na tematy z życia ucznia, filmu, spektaklu, lektury;
- jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z jego realizacją telewizyjną, powieść z jej filmową adaptacją;
- pisze sprawozdanie - recenzję, które prezentuje indywidualne, oryginalne spojrzenie na lekturę, film, teatr, swobodnie używa fachowego słownictwa w zakresie wymienionych pisemnych form wypowiedzi;
- bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohatera na podstawie języka, jakim się posługuje; wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki;
- wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (np. zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie);
- wskazuje w opowiadaniu opisy, określa ich funkcję; rozpoznaje środki językowe służące wyrażaniu uczuć i nastroju w opisach;
- analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego;
- rozpoznaje rodzaje komizmu, omawia poznawcze i moralne walory utworu;
- sprawnie omawia symbolikę utworu; nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jej ciągłość i zmienność, wartości moralne i estetyczne;
- gromadzi słownictwo na zadany temat;
- bardzo dobrze zna treść lektur;
- bezbłędnie rozpoznaje stylu (potocznego, urzędowego, naukowego, publicystycznego i artystycznego);
- zna cechy dobrego stylu (prostota, zwięzłość, stosowność, jasność, obrazowość, dynamiczność);
- rozumie, na czym polega uzależnienie stylu od zastosowanego gatunku wypowiedzi;
- redaguje wypowiedzi z uwzględnieniem cech dobrego stylu;
- wyróżnia błędy stylistyczne.

Samodzielnie i bez błędów

W zakresie nauki o języku

Składnia

- bardzo dobrze zna rodzaje wypowiedzeń (zdania, równoważniki zdań, zawiadomienia, wykrzyknienia) i ich stosowanie;
- wyróżnia wypowiedzenia pojedyncze i złożone;
- przekształca równoważniki zdań w zdania oraz wypowiedzenia złożone pojedyncze; w
- wyróżnia związki składniowe;
- stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych;
- wyróżnia wyrazy poza związkami składniowymi;
- wydziela wtrącenia w wypowiedzeniach;
- wyróżnia i tworzy rodzaje zdań złożonych współrzędnie, ich wykresy;
- zna doskonale zasady interpunkcji;
- wyróżnia i tworzy rodzaje zdań złożonych podrzędnie, ich wykresy;
- przekształca zdania pojedyncze w zdania podrzędnie złożone i odwrotnie;
- stosuje zaimki *który* i *jaki*;
- wyróżnia i tworzy imiesłowowe równoważniki zdań;
- zna zasady interpunkcji wypowiedzeń z imiesłowowymi równoważnikami zdań;
- potrafi przekształcać imiesłowowe równoważniki zdań w zdania podrzędne i odwrotnie;
- wyróżnia i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone, ich wykresy;
- zna i stosuje prawidłowy szyk wyrazów i wypowiedzeń;
- dostosowuje szyk do ważności przekazywanych informacji;
- rozróżnia mowę zależną i niezależną;
- przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- wyróżnia błędy składniowe.

Fonetyka

- poprawnie zaznacza upodobnienia fonetyczne i uproszczenia grup spółgłoskowych i charakteryzuje rodzaje upodobnień;
- stosuje zasady starannej wymowy;
- stosuje poprawną intonację;
- rozpoznaje błędy fonetyczne;
- poprawnie zaznacza akcent wyrazowy i zdaniowy (na trudniejszych przykładach);
- poprawnie wyróżnia wyrazy bezakcentowe.

Komunikacja językowa

- doskonale zna i stosuje zasady interpunkcji wypowiedzi dialogowej;
- rozpoznaje rodzaje dyskusji;
- zawsze stosuje zasady etykiety językowej w dialogu i dyskusji;
- zawsze rozpoznaje wypowiedzi o charakterze perswazyjnym;
- bezbłędnie odróżnia informację o faktach od opinii;
- samodzielnie formułuje argumenty;
- rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną;
- wskazuje i tworzy (oryginalne) tezę, argumenty i wnioski.

W zakresie poznawania elementów edytorstwa

- zna i stosuje zasady formatowania szkolnej pracy pisemnej oraz krótkich form użytkowych (dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu,

stosuje właściwe odstępny, wyznacza marginesy i justuje tekst);
- dokonuje korekty tekstu przy jednoczesnym kontrolowaniu autokorekty

Bardzo dobrze opanował zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową dla klasy II, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania w klasie drugiej.

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki

- opanował i posługuje się większością pojęć historyczno – literackich wyszczególnionych w programie nauczania;
- podejmuje próby wypowiedzania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (np. sprawozdanie - recenzja, rozprawka na tematy z życia ucznia, opis sytuacji, charakterystyka porównawcza);
- redaguje rozprawkę (z tezą i hipotezą), czasem korzysta z pomocy n-la;
- redaguje sprawozdanie z wydarzenia z życia;
- redaguje sprawozdanie z lektury, filmu i ze spektaklu;
- przeprowadza i redaguje wywiad - w wypowiedziach podejmuje próby oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury;
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów;
- wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania; określa typ powieści;
- w opowiadaniu poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca swą pracę o elementy opisów;
- wymienia rodzaje i podstawowe gatunki literackie, określa ich cechy;
- zna terminy literackie;
- podejmuje próby swobodnego wypowiedzania się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe;
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje próby określenia ich funkcji w utworze;
- rozpoznaje cechy stylu (potocznego, urzędowego, naukowego, publicystycznego i artystycznego);
- zna wybrane cechy dobrego stylu (, zwięzłość, stosowność, jasność, obrazowość,);
- rozumie, na czym polega uzależnienie stylu od zastosowanego rodzaju wypowiedzi;
- redaguje wypowiedzi z uwzględnieniem cech dobrego stylu;
- stara się nie popełniać błędów stylistycznych.

Samodzielnie

W zakresie nauki o języku

Składnia

- zna rodzaje wypowiedzi (zdania, równoważniki zdań, zawiadomienia, wykrzyknienia);
- wyróżnia wypowiedzenia pojedyncze i złożone;
- przekształca równoważniki zdań w zdania oraz wypowiedzenia złożone w pojedyncze;
- wyróżnia związki składniowe;
- stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych;

- wyróżnia rodzaje zdań złożonych współrzędnie, tworzy ich wykresy;
- zna zasady interpunkcji;
- wyróżnia i tworzy rodzaje zdań złożonych podrzędnie, tworzy ich wykresy;
- przekształca zdania pojedyncze w zdania podrzędnie złożone i odwrotnie;
- wyróżnia i tworzy według podanego schematu imiesłowowe równoważniki zdań;
- zna zasady interpunkcji wypowiedzeń z imiesłowowymi równoważnikami zdań;
- potrafi przekształcać imiesłowowe równoważniki zdań w zdania podrzędne i odwrotnie;
- wyróżnia i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone, tworzy ich wykres;
- zna i stosuje prawidłowy szyk wyrazów i wypowiedzeń;
- dostosowuje szyk do ważności przekazywanych informacji;
- odróżnia mowę zależną od niezależnej i potrafi stosować je w tekście;
- rozpoznaje w zdaniu szyk przestawny, uzasadnia jego użycie.

Fonetyka

- zna rodzaje upodobnień;
- rozumie różnice między upodobnieniami artykulacyjnymi a ortografią;
- zna uproszczenia grup spółgłoskowych i wskazuje je na konkretnych przykładach;
- stara się stosować zasady starannej wymowy;
- stara się stosować poprawną intonację;
- poprawnie zaznacza akcent wyrazowy i zdaniowy (na łatwiejszych przykładach).

Komunikacja językowa

- zna i stosuje zasady interpunkcji wypowiedzi dialogowej;
- rozumie pojęcie dyskusji i zna jej rodzaje;
- stosuje zasady etykiety językowej w dialogu i dyskusji;
- rozumie różnice między informacją a perswazją;
- odróżnia informację o faktach od opinii;
- formułuje argumenty (czasem z pomocą n-la);
- rozpoznaje prostą wypowiedź argumentacyjną;
- wskazuje i tworzy tezę, argumenty i wnioski (na konkretnych przykładach).

W zakresie poznawania elementów edytorstwa

- zna zasady formatowania szkolnej pracy pisemnej oraz krótkich form użytkowych (dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza margines i justuje tekst);
- stara się dokonywać samodzielnie korekty tekstu.

Dobrze opanował zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej.

W zakresie kształcenia literackiego, stylistyki

- opanował wybrane pojęcia historyczno – literackie wyszczególnione w programie nauczania, np. dramatu, fraszki, hymnu, satyry, powieści historycznej, ballady i sonetu);
- przedstawia treść utworów na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów;

- poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury, filmu i spektaklu, plan rozprawki (przynajmniej podejmuje próby), przeprowadza i redaguje wywiad - czasem korzysta z pomocy n-la;
- samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami;
- umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego;
- zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii i interpunkcji;
- rozumie pojęcie dialogu, monologu;
- rozpoznaje na łatwych przykładach rodzaje stylu (potocznego, urzędowego, naukowego);
- zna wybrane cechy dobrego stylu (zwięzłość, stosowność, jasność, obrazowość)
- i stara się redagować wypowiedzi z uwzględnieniem cech dobrego stylu ;
- stara się nie popełniać błędów stylistycznych.

W zakresie składni

- zna wybrane rodzaje wypowiedzi (zdania, równoważniki zdań);
- wyróżnia wypowiedzenia pojedyncze i złożone;
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie;
- wyróżnia imiesłowy równoważnik zdania;
- przy pomocy nauczyciela rysuje schemat składniowy zdania złożonego;
- potrafi wskazać mowę zależną i niezależną;
- przekształca zdania pojedyncze w zdania podrzędnie złożone i odwrotnie.

W zakresie fonetyki

- wskazuje upodobnienia fonetyczne (na prostych przykładach);
- rozumie różnice między upodobnieniami artykulacyjnymi a ortografią,
- stara się stosować zasady starannej wymowy,
- stara się stosować poprawną intonację,
- poprawnie zaznacza akcent wyrazowy i zdaniowy (na łatwych przykładach);

W zakresie komunikacji językowej

- zna i stosuje zasady interpunkcji wypowiedzi dialogowej;
- rozumie pojęcie dyskusji;
- odróżnia informację o faktach od opinii;
- formułuje argumenty (z pomocą n-la);
- rozpoznaje prostą wypowiedź argumentacyjną;
- wskazuje tezę, argumenty i wnioski (na konkretnych przykładach).

W zakresie poznawania elementów edytorstwa

- potrafi z pomocą n-la formatować tekst szkolnej pracy pisemnej oraz krótkich form użytkowych, np. doбира rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stara się stosować właściwe odstępy, wyznacza margines.

Poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela. Orientuje się w zakresie reguł ortograficznych i interpunkcyjnych.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności. Ponadto:

- jego technika czytania i zrozumienia tekstu literackiego pozwala na samodzielne

opowiadanie odtwórcze;

- potrafi wskazać fikcję i autentyzm utworu;
- w stopniu zadowalającym pracuje z książką, zaznaczając odpowiednie fragmenty;
- wskazuje akcję, wątki, bohaterów;
- pisze charakterystykę bohatera literackiego, opowiadanie odtwórcze, streszczenie;
- samodzielnie pisze plan ramowy wyznaczonego utworu;
- w wypowiedziach pisemnych popełnia błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie;
- redaguje z pomocą nauczyciela plan rozprawki, sprawozdanie z wydarzenia z życia, sprawozdanie z lektury, filmu i ze spektaklu, wywiad – *wykazuje chęć do tworzenia tego typu form wypowiedzi*;
- rozpoznaje typy zdań (pojedyncze i złożone);
- dokonuje wykresu prostego zdania złożonego;
- rozumie różnice między upodobnieniami artykulacyjnymi a ortografią,
- stara się stosować zasady starannej wymowy;
- odróżnia monolog od dialogu;
- z pomocą nauczyciela formatuje tekst szkolnej pracy pisemnej oraz krótkich form użytkowych.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia:

- nie opanował elementarnych wiadomości dotyczących gatunków literackich, ich budowy, analizy utworu literackiego;
- ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swe wypowiedzi (pod względem językowym i rzeczowym);
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury;
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo - logicznych, stylistycznych;
- ma kłopoty z rozpoznawaniem podstawowych części mowy;
- nie potrafi w stopniu zadowalającym przyswoić poznanego materiału gramatycznego przewidzianego programem klasy drugiej.

Nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnień o elementarnym stopniu trudności. Nie podejmuje prób pisania planu rozprawki, sprawozdań z życia, z lektury, filmu, spektaklu czy też wywiadu. Uczeń nie interesuje się procesem dydaktycznym, nie uczestniczy w lekcji, jak również nie odrabia zadanych prac i lekceważy podstawowe obowiązki szkolne.

Ocenie podlegają następujące formy pracy i dokonania ucznia:

- test kompetencji – dotyczy przedmiotów humanistycznych kontynuowanych ze szkoły podstawowej,
- wypracowanie,
- kartkówka (obejmująca niewielką partię materiału i trwająca nie dłużej niż 15 minut),
- praca klasowa (obejmuje niewielką partię materiału i trwa co najmniej 1 godzinę lekcyjną),

- sprawdzian pisemny (obejmuje dział programowy i trwa co najmniej 1 godzinę lekcyjną),
- test,
- zadanie domowe,
- aktywność na zajęciach,
 - odpowiedź ustna,
- dyskusja,
 - referat,
- praca w grupach,
 - praca samodzielna,
 - praca pozalekcyjna, np. konkurs, olimpiada,
- ćwiczenie praktyczne,
- pokaz,
- prezentacja,
- projekt,
- wykonanie pomocy dydaktycznych.

W przypadku prac pisemnych ocenie podlegają:

- zrozumienie i realizacja tematu, zawartość merytoryczna, kompozycja, styl i język.

Oceniając odpowiedź ustną ucznia, należy uwzględnić następujące kryteria:

- poziom merytoryczny wypowiedzi,
- umiejętność przekazania wiedzy,
- sprawność wypowiedzenia się,
- styl prezentacji,
- elastyczne reagowanie na pytania dodatkowe, zadawane przez nauczyciela i innych uczniów.

Przy wystawianiu oceny końcowej można przyjąć następujące wyznaczniki:

- wiedza, umiejętności, systematyczność, aktywność, samodzielność.